

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 136/2021-49

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Rastislavom Trnkom, Námestie SNP 75/26, Zvolen, proti postupu Okresného súdu Košice II v konaní sp. zn. 4T/34/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.
2. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky **u k l a d á** zaplatiť trovy ustanoveného právneho zástupcu v sume **981,19 eur** na jeho účet [REDACTED] vedený v [REDACTED] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 136/2021 z 27. apríla 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručenú ústavnému súdu 24. marca 2020, doplnenú ustanoveným advokátom, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhuje priznať primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.
2. Rozsudkom Okresného súdu Košice II z 20. decembra 2018 bol sťažovateľ uznaný vinným zo zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 a 2 písm. d) Trestného zákona vo forme spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona. Jeho odvolanie bolo uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 8To/6/2019 z 25. februára 2019 zamietnuté. Sťažovateľ 24. marca 2019 nastúpil na výkon trestu odňatia slobody v trvaní 8 rokov. Dňa 28. mája 2019 bolo okresnému súdu

z Okresného súdu Košice I postúpené podanie sťažovateľa obsahujúce žiadosť o ustanovenie advokáta. Okresný súd ho vyhodnotil ako návrh na povolenie obnovy konania v jeho trestnej veci. Okresný súd uznesením č. k. 2Nt/13/2019 z 30. júla 2019 povolenie obnovy konania zamietol a krajský súd v tejto veci uznesením č. k. 4Tos/81/2019 z 30. septembra 2019 sťažnosť sťažovateľa zamietol. Sťažovateľ podával ďalšie podania, stále sa dožadoval advokáta a jeho sťažnosť na prietahy posúdil predseda okresného súdu listom č. k. Spr. 384/2019 z 18. decembra 2019 ako dôvodnú.

3. Okresný súd ustanovil sťažovateľovi obhajkyňu 19. decembra 2019 a na námietky sťažovateľa 13. marca 2020 nového obhajcu. Spis spolu s dovolaním z 5. mája 2020 bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložený 29. júna 2020. Najvyšší súd 16. marca 2021 dovolanie sťažovateľa odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ označil celkovú dobu 16 mesiacov od rozhodnutia odvolacieho súdu do predloženia dovolania najvyššiemu súdu v súvislosti s prietahmi pri ustanovovaním obhajcu na účely dovolania proti ním označenému neprimeranému trestu za ústavne neakceptovateľnú. Osobitne poukázal na uznanie jeho sťažnosti na prietahy pri ustanovovaní advokáta zo strany predsedu súdu za dôvodnú.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

5. Okresný súd sa vyjadril, že jednotlivé úkony boli vykonávané priebežne a v primeraných lehotách. Ďalej uviedol, že sťažovateľ 21. apríla 2020 podal opakovanú sťažnosť na prietahy, ktorá bola vybavená ako nedôvodná listom č. k. Spr. 125/2020 zo 7. mája 2020. Tiež konštatoval, že ustanovenie obhajcov v oboch prípadoch netrvalo dlhšie ako 1 mesiac a predloženie dovolaciemu súdu netrvalo dlhšie ako 2 mesiace. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 4Tdo/45/2020 zo 16. marca 2021 dovolanie odmietol. Okresný súd tiež poukázal na nepriaznivú pandemickú situáciu.

6. Sťažovateľ vo svojom ďalšom podaní uviedol, že ak jeho žiadosť o ustanovenie obhajcu bola neurčitá, okresný súd mal vyzvať sťažovateľa na odstránenie jeho nedostatkov. Za pochybné označil uznanie jeho sťažnosti z 25. novembra 2019 zo strany predsedu súdu (18. decembra 2019), ak by nemalo byť zohľadnené predchádzajúce obdobie nečinnosti súdu. Osobitne označil za poznačené prietahmi aj obdobie od vyhodnotenia sťažnosti na prietahy predsedom súdu do predloženia veci dovolaciemu súdu, keď uplynulo viac ako 6 mesiacov. V rámci tejto doby vytkol okresnému súdu predkladanie spisu dovolaciemu súdu dva mesiace, čo je podľa neho neprimeraná doba z dôvodu, že ide o administratívne úkony.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa s cieľom realizácie dôslednejšieho prieskumu sťažovateľom tvrdených skutočností.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil rozhodovaciu činnosť ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010)

9. Pokiaľ ide o primeranosť lehoty, v ktorej má byť vec obvineného prejednaná, je pojem primeraná lehota relatívny. Neexistuje žiadna absolútne stanovená doba, ktorej prekročenie by bolo automaticky kvalifikované ako doba neprimeraná. Primeranosť doby konania sa posudzuje podľa konkrétnych okolností prípadu (napr. rozsudok ESLP vo veci König v. Nemecko z 28. júna 1978).

10. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (III. ÚS 171/20). V prípade sťažovateľa je jeho miera právnej neistoty podstatne menšia, pretože v jeho trestnej veci už bolo právoplatne rozhodnuté 25. februára 2019.

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

12. Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania pre obvineného (rozsudok ESLP vo veci Bagetta v. Taliansko z 25. 6. 1987).

13. Sťažovateľ napáda 16-mesačné obdobie nasledujúce po právoplatnom odsúdení, počas ktorého sa ako laik dožadoval prieskumu rozsudku mimoriadnymi opravnými prostriedkami (od 25. februára 2019 do 29. júna 2020). Domáhal sa dovolania a rovnako aj ustanovenia advokáta. Ustanovenie advokáta, ako aj predloženie veci dovolaciemu súdu boli zo strany okresného súdu vykonané a relevanciu má otázka, či sa tak udialo bez zbytočných prietahov. Sťažovateľ argumentuje vysokým trestom odňatia slobody a jeho cieľom bolo dosiahnuť vyššiu mieru právnej istoty, ktorú spojil s právnym posúdením veci zo strany najvyššieho súdu.

14. Sťažovateľ sa mimoriadneho opravného prieskumu dožadoval už krátko po rozhodnutí odvolacieho súdu a rovnako aj ustanovenia advokáta. Okresný súd uznal, že žiadosť o ustanovenie advokáta z dôvodu podania návrhu na povolenie obnovy konania mu bola doručená 28. mája 2019. Ústavný súd šetrením zistil, že okresný súd sťažovateľovi prideliť obhajkyňu JUDr. Ivetu Rajtákovú, ktorá ho právne zastupovala v priebehu konania o povolenie obnovy konania.

15. V prípade prvého kritéria je zrejmé, že išlo o bežné administratívne úkony súdu po podaní mimoriadneho opravného prostriedku. V správaní sťažovateľa v rámci procesu dovolacieho konania ústavný súd musí uviesť, že sťažovateľ 13. marca 2020 požiadal o oslobodenie svojej obhajkyne od povinnosti zastupovania v dovolacom konaní, na základe čoho mu bol 24. marca 2020 ustanovený nový obhajca. Dňa 5. mája 2020 bolo okresnému súdu doručené dovolanie vypracované obhajcom. Okresný súd nemohol ovplyvniť vzniknutú situáciu, takže nie je dôvod mu ani vytknúť, že nekonal namietané dva mesiace. Z časového hľadiska nemožno prehliadať, že samotný sťažovateľ sa rozhodol zmeniť obhajcu, s čím sú prirodzene spojené úkony súdu navyše a s tým spojené časové oddialenie veci.

16. Podľa detailnej chronológie zaslanej okresným súdom je zrejmé, že okresný súd vykonával úkony spojené s podaniami sťažovateľa po právoplatnom skončení jeho veci priebežne.

17. Z namietaných 16 mesiacov (od 25. februára 2019 do 29. júna 2020, t. j. od právoplatnosti uznesenia o zamietnutí odvolania do predloženia spisov s dovolaním najvyššiemu súdu), ktoré sťažovateľ namieta, ústavný súd musí v tejto časti podotknúť, že sťažovateľ po právoplatnosti rozhodnutia krajského súdu vykonal prvý úkon vo veci mimoriadneho opravného prostriedku až v máji 2019, keď nesprávne adresoval svoju žiadosť o ustanovenie obhajcu z dôvodu podania návrhu na povolenie obnovy konania a keď táto žiadosť bola postúpená príslušnému súdu 28. mája 2019.

18. Od 28. mája 2019 prebiehalo na okresnom súde konanie o návrhu na povolenie obnovy konania, ktorý bol 30. júla 2019 uznesením okresného súdu zamietnutý a následne 30. septembra 2019 bola krajským súdom zamietnutá sťažnosť voči tomuto uzneseniu.

19. Dňa 6. decembra 2019 boli okresným súdom sťažovateľovi doručené rovnopisy rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu a 11. decembra 2019 bola sťažovateľovi ustanovená obhajkyňa v rámci dovolacieho konania.

20. Dňa 19. decembra 2019 bolo písomne vyhotovené opatrenie o ustanovení obhajkyne a následne doručené sťažovateľovi 9. januára 2020 a obhajkyňi 8. januára 2020. Ustanovená obhajkyňa nahliadla do spisu 27. januára 2020.

21. Obdobie od 8. januára 2020 do 10. februára 2020 bolo v rukách sťažovateľa a jeho obhajkyne, v ktorom mohli kedykoľvek podať dovolanie, a toto obdobie nemôže byť pričítané na úkor okresného súdu.

22. Od 10. februára 2020 do 29. júna 2020 prebiehali na okresnom súde administratívne úkony v rámci dovolacieho konania. Konanie na okresnom súde prebiehalo takmer 5 mesiacov, no bolo ovplyvnené už spomenutým návrhom na zmenu obhajcu. V prípade nepodania žiadosti sťažovateľa o zmenu obhajcu okresný súd mohol spis spolu s dovolaním predložiť najvyššiemu súdu podstatne skôr.

23. Sťažovateľ dôvodne poukazuje na obdobie od 30. septembra 2019, keď bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľa o vyhotovenie kópie trestného spisu v súvislosti s podaním mimoriadnych opravných prostriedkov, do 5. decembra 2019, keď okresný súd nevykonával žiadne úkony. V tomto období je opodstatnené konštatovať nečinnosť súdu v trvaní približne 2 mesiacov. Ústavný súd však poukazuje na svoju judikatúru súvisiacu s namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorej nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru I. ÚS 38/04, IV. ÚS 147/04, IV. ÚS 221/05, III. ÚS 372/09). Ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 35/01, I. ÚS 42/01). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania (I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01).

24. Z už uvedených dôvodov ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovел. Týmto nálezom nie sú dotknuté prípadné včas uplatnené ústavné práva sťažovateľa spojené s rozhodovaním všeobecných súdov v jeho trestnej veci.

V.

Trovy konania

25. Ústavnému súdu bola 24. marca 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou sa domáhal vyslovenia porušenia bližšie nešpecifikovaných práv spojených s prietahmi postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 4T/34/2018. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd uznesením zo 16. februára 2021 ustanovil sťažovateľovi advokáta JUDr. Rastislava Trnku, Námestie SNP 75/26, Zvolen.

26. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia, doplnenie ústavnej sťažnosti a replika) v sume trikrát po 181,17 eur a režijný paušál v sume trikrát po 10,87 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania aj za úkon (nahliadnutie do súdneho spisu), ktorý bol nevyhnutný pre toto konanie v sume 90,58 eur, a režijného paušálu v sume 10,87 eur [§ 13a ods. 2 písm. d) a ods. 5 vyhlášky], náhradu cestovného v sume 117,67 eur

[§ 15 písm. a) vyhlášky], náhradu za stratu času v sume 181,20 eur [§ 17 ods. 1 vyhlášky] a náhradu hotových výdavkov v sume 4,75 eur [§ 15 písm. a) vyhlášky]. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 981,19 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. septembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu